

conclusies

1. (bij deel I, over de botsingen tussen mensen)
Al zolang er mensen zijn op aarde, hebben mensen het meest te duchten van mensen, zijn mensen op de vlucht voor mensen, en zoeken mensen bescherming tegen mensen, maar wel bij mensen. Dat appèl op mensen, op ons, moet dus niet als een tijdelijke kwestie worden voorgesteld, dat is misleidend, want dat appel zal nooit verstommen.
2. (bij deel II, over het gareel van de oude beschaving)
Waar mensen de veiligheid van het gareel verkiezen boven de moderne vrijheden, en kennelijk het moderne leven niet aankunnen, is het beste antwoord daarop: verdraag het.
3. (bij deel III, over de ontworsteling aan het gareel)
Wij hebben ons ontworsteld aan oude beschavingsordeningen, maar er is nu wereldwijd een proces van ontworsteling. Wij leven niet in een aparte, afgeschermdede moderne, westerse, verlichte wereld. Wij zullen meer en meer met de rest van de wereld moeten leven, daar helpt geen moedertjelijef aan.
4. (bij deel IV, over de moderne speelvelden van vreedzaam vechten)
Al die kostbare verworvenheden: vrijheid, rechtsgelijkheid, welvaart en vrede, kunnen we ook weer verliezen. Maar laten we niet te bang zijn. Als we uit angst voor verlies de verdraagzaamheid opgeven, verliezen we juist de rechtsgelijkheid en de vrijheden en de welvaart. En de lieve vrede.
5. (bij deel V, over de fricties tussen de traditionele orde en de moderne orde)
Wie de moderne waarden wil opleggen en afdwingen, vernietigt in zijn ijver een oude beschavingsorde, zonder meteen een nieuwe moderne orde te kunnen opbouwen. Dan heb je dus helemaal geen beschaving meer, maar barbarij. Soms kun je beter niets doen. Om te eindigen met de laatste zin van ons boek (tevens een centrale stelregel van Obama): Doe geen domme dingen. *Don't do stupid shit.*